

Ο περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμος του 1999 εκδίδεται με δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας σύμφωνα με το Άρθρο 52 του Συντάγματος.

Αριθμός 158(I) του 1999

ΝΟΜΟΣ ΠΟΥ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΕΙ ΤΙΣ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΔΙΕΠΟΥΝ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΜΕΡΟΣ Ι-ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Η Βουλή των Αντιπροσώπων ψηφίζει ως ακολούθως:

Συνοπτικός τίτλος. **1.** Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως οι περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου 99(I) του 2014. Νόμοι του 1999 και 2014.

Ερμηνεία. **2.** Για τους σκοπούς του παρόντος Νόμου, εκτός αν από το κείμενο προκύπτει διαφορετική έννοια—

"αναβλητική αίρεση" σημαίνει όρο με τον οποίο η διοίκηση εξαρτά την επέλευση των αποτελεσμάτων της διοικητικής πράξης από γεγονός μελλοντικό και αβέβαιο·

"διοίκηση" περιλαμβάνει κάθε διοικητικό όργανο·

"διοικητική αρχή" σημαίνει διοικητικό όργανο που έχει αποφασιστική αρμοδιότητα·

"διοικητική πράξη" σημαίνει ατομική διοικητική πράξη με την οποία ένα διοικητικό όργανο καθορίζει μονομερώς τι πρέπει να ισχύσει σε μια συγκεκριμένη περίπτωση·

"διοικητικό όργανο" σημαίνει το μονομελές ή συλλογικό διοικητικό όργανο της κεντρικής διοίκησης, της τοπικής αυτοδιοίκησης και των νομικών προσώπων δημόσιου δικαίου που είναι διοικητική αρχή·

"κανονιστική πράξη" σημαίνει πράξη η οποία θέτει κανόνες νομοθετικού περιεχομένου, γενικούς και απρόσωπους, που μπορούν να εφαρμοστούν σε περιπτώσεις αόριστες, υπάρχουσες ή μελλοντικές·

"νόμος" σημαίνει το νόμο δυνάμει του οποίου εκδίδεται ή ανακαλείται συγκεκριμένη πράξη·

"όργανο" σημαίνει διοικητικό όργανο·

"πράξη" σημαίνει διοικητική πράξη·

ΜΕΡΟΣ ΙΙ-ΟΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

Έκδοση **3.** Η έκδοση μιας διοικητικής πράξης γίνεται με τη διατύπωση της βούλησης του διοικητικών διοικητικού οργάνου.
πράξεων.

Έναρξη ισχύος **4.** Η ουσιαστική ισχύς μιας διοικητικής πράξης αρχίζει από την ημέρα που η δήλωση της διοικητικών βούλησης του διοικητικού οργάνου κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο. Όταν ο νόμος πράξεων. καθιστά συστατικό στοιχείο της πράξης τη δημοσίευσή της στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, η ουσιαστική ισχύς της αρχίζει από την ημέρα της δημοσίευσης.

Ενημέρωση για τα **5.** Η διοίκηση οφείλει στο έγγραφο με το οποίο κοινοποιείται η πράξη να ενημερώνει τον μέσα θεραπείας. ενδιαφερόμενο για τις θεραπείες που έχει για να προσβάλει την πράξη. Στο έγγραφο πρέπει να καθορίζεται η φύση και η μορφή της θεραπείας, η προθεσμία που τάσσει το Σύνταγμα ή

ο νόμος και το αρμόδιο δικαστήριο ή διοικητικό όργανο προς το οποίο μπορεί να απευθυνθεί ο ενδιαφερόμενος.

6.-(1) Τα έννομα αποτελέσματα μιας διοικητικής πράξης αρχίζουν όταν αρχίζει η ουσιαστική ισχύς της, εκτός αν οριστεί στη διοικητική πράξη ότι η επέλευση των αποτελεσμάτων της μετατίθεται χρονικά είτε στο μέλλον είτε στο παρελθόν.

(2) Στο μέλλον μετατίθεται η επέλευση των έννομων αποτελεσμάτων της πράξης, όταν προστεθεί σ' αυτή αναβλητική αίρεση ή προθεσμία. Στο παρελθόν μετατίθεται η επέλευση των έννομων αποτελεσμάτων της πράξης, όταν αυτή οπλιστεί με αναδρομική ισχύ.

7. Μια διοικητική πράξη δεν μπορεί να έχει αναδρομική ισχύ, εκτός από τις ακόλουθες περιπτώσεις:

(α) Αν επιτρέπει την αναδρομικότητα της πράξης ο νόμος·

(β) αν εκδίδεται για συμμόρφωση με απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου και η αναδρομική ισχύς είναι αναγκαία για την αποκατάσταση της νομιμότητας·

(γ) όταν το διοικητικό όργανο επαναλαμβάνει πράξη του που ακυρώθηκε για λόγους τυπικούς, εφόσον η νέα πράξη έχει το ίδιο με την ακυρωθείσα περιεχόμενο και εκδίδεται μέσα σε εύλογο από την πρώτη πράξη χρόνο και με βάση τα ίδια πραγματικά περιστατικά και τις ίδιες νομικές διατάξεις. Δεν μπορεί να έχει αναδρομική ισχύ πράξη που επαναλαμβάνει προηγούμενη απόφαση η οποία ακυρώθηκε για παράβαση νόμου ή των γενικών αρχών του διοικητικού δικαίου·

(δ) όταν η διοικητική πράξη ανακαλεί άλλη πράξη της διοίκησης που είναι παράνομη ή που αντιβαίνει προς τις γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου·

(ε) όταν αποκλειστικό περιεχόμενο της πράξης είναι η διαπίστωση πραγματικής κατάστασης και η αναδρομική ισχύς επιβάλλεται για την ορθή εφαρμογή του νόμου και δε θίγει δημιουργηθείσες καταστάσεις·

(στ) όταν η αναδρομική ισχύς επιβάλλεται για να αποκατασταθεί αδικία που έγινε σε βάρος διοικουμένου από παράλειψη οφειλόμενης ενέργειας της διοίκησης.

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ-Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑΣ

8.-(1) Οι δραστηριότητες της διοίκησης προσδιορίζονται και περιορίζονται από το νόμιμο πλαίσιο της διοικητικής δράσης.

(2) Οι κανόνες δικαίου που καθορίζουν τα όρια και την έκταση της εξουσίας της διοίκησης υπαγορεύονται από το Σύνταγμα, τους τυπικούς νόμους και τις κανονιστικές πράξεις του Υπουργικού Συμβουλίου ή άλλων διοικητικών οργάνων που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση νόμου.

9. Όταν το διοικητικό όργανο πρόκειται να εκδώσει μια πράξη, ύστερα από αίτηση, θα βασιστεί στο νομοθετικό καθεστώς που ισχύει κατά το χρόνο της έκδοσης της πράξης, ανεξάρτητα αν αυτό ήταν διαφορετικό κατά το χρόνο της υποβολής της σχετικής αίτησης. Όταν η διοίκηση, έπειτα από πάροδο εύλογου χρόνου, παραλείπει να προβεί στην εξέταση της αίτησης, λαμβάνεται υπόψη το καθεστώς που ίσχυε κατά το τέλος της εκπνοής του εύλογου χρόνου.

10. Το διοικητικό όργανο πρέπει να ασκεί την αρμοδιότητά του μέσα σε εύλογο χρόνο, ώστε η απόφασή του να είναι επίκαιρη σε σχέση με τα πραγματικά ή νομικά γεγονότα στα οποία αναφέρεται. Ο καθορισμός του εύλογου χρόνου εξαρτάται από τις εκάστοτε ειδικές συνθήκες.

11.—(1) Οι προθεσμίες που τάσσονται για έκδοση μιας διοικητικής πράξης είναι ενδεικτικές, εκτός αν ορίζεται ρητά ότι είναι ανατρεπτικές. Όμως η πράξη δεν μπορεί

νόμιμα να εκδοθεί, αν από τη λήξη της προθεσμίας πέρασε υπέρμετρο χρονικό διάστημα που επιδρά ουσιαστικά στις νομικές ή πραγματικές προϋποθέσεις έκδοσης της πράξης.

(2) Οι προθεσμίες που τάσσονται για υποβολή αιτήσεων από τους διοικουμένους για ικανοποίηση αιτήματος είναι, εκτός αν προκύπτει διαφορετικά από το νόμο, ανατρεπτικές.

(3) Αιτήσεις υποβάλλονται είτε με παράδοση είτε με αποστολή με τηλεομοίτυπο ή οποιοδήποτε άλλο ηλεκτρονικό μέσο είτε με το ταχυδρομείο. Όταν υποβάλλεται αίτηση με το ταχυδρομείο, ως ημέρα υποβολής της αίτησης θεωρείται η ημέρα που στη συνήθη πορεία του ταχυδρομείου η αίτηση θα παραληφθεί.

(4) Υπέρβαση ανατρεπτικής προθεσμίας μπορεί να δικαιολογηθεί για λόγους ανώτερης βίας ή αν υπάρχουν ειδικές συνθήκες και η υπέρβαση δεν παραβιάζει τα συμφέροντα άλλου διοικουμένου.

Αναγνώριση **12.** Ένα διοικητικό όργανο κατά την άσκηση της αρμοδιότητάς του αναγνωρίζει ως πράξεων άλλων ισχυρές και εφαρμόζει τις πράξεις άλλων διοικητικών οργάνων, εφόσον αυτές έχουν εξωτερικά τα γνωρίσματα έγκυρων πράξεων.

Τήρηση των **13.**—(1) Η διοίκηση οφείλει να τηρεί τους τύπους που απαιτεί ο νόμος για την έκδοση μιας διοικητικής πράξης. Παράβαση ουσιώδους τύπου καθιστά την πράξη παράνομη.

(2) Το αποφασιστικό κριτήριο του διαχωρισμού των τύπων σε ουσιώδεις και επουσιώδεις είναι η ενδεχόμενη επίδραση της μη τήρησης τους στο περιεχόμενο της πράξης. Αν η παρατυπία επέδρασε στο αποτέλεσμα της απόφασης που άρθηκε, θεωρείται ουσιώδης.

(3) Αν υπάρχει αντικειμενική αδυναμία τήρησης της διαδικασίας που προβλέπει ο νόμος, η διοίκηση μπορεί να ακολουθήσει μια παραπλήσια διαδικασία που παρέχει τα ίδια εχέγγυα με την προβλεπόμενη από το νόμο.

Διοικητικός **14.**—(1) Η διοίκηση, προτού λάβει οποιαδήποτε μέτρα διοικητικού καταναγκασμού για εκτέλεση των πράξεών της, θα πρέπει να προειδοποιεί σχετικά τον απειθούντα πολίτη, η δε εφαρμογή των μέτρων αυτών δεν πρέπει να υπερβαίνει το απολύτως αναγκαίο για την εκτέλεση της πράξης.

(2) Μέτρα άμεσου καταναγκασμού που δεν αποβλέπουν σε εκτέλεση διοικητικών πράξεων μπορεί να λαμβάνονται μόνο όταν—

(α) Συντρέχει επείγουσα και σοβαρή ανάγκη που αφορά τη θεραπεία του κοινού συμφέροντος·

(β) είναι αδύνατη η συμμόρφωση του διοικουμένου με τη λήψη εναντίον του άλλων μέτρων καταναγκασμού.

Νόμιμη υπόσταση **15.** Βασική προϋπόθεση για να είναι μία διοικητική πράξη έγκυρη είναι η νόμιμη υπόσταση του οργάνου που την εκδίδει.

Πράξεις οργάνου **16.**—(1) Μονομελές διοικητικό όργανο που βρίσκεται σε κανονική άδεια ανάπαυσης που βρίσκεται σε άδεια, εγγράφως διακοπή της άδειάς του, διαθεσιμότητα ή προαφυπηρετική άδεια.

(2) Πράξεις μονομελούς διοικητικού οργάνου που βρίσκεται σε διαθεσιμότητα ή άδεια πριν από την αφυπηρέτησή του είναι παράνομες.

Αρμοδιότητα **17.**—(1) Το διοικητικό όργανο που εκδίδει μια πράξη πρέπει να είναι αρμόδιο καθ' ύλην, κατά τόπο και κατά χρόνο.

(2) Η αρμοδιότητα ενός διοικητικού οργάνου καθορίζεται από το Σύνταγμα ή από το νόμο ή από κανονιστική ή διοικητική πράξη που εκδίδεται κατ' εξουσιοδότηση νόμου.

(3) Η παρανομία μιας πράξης που έχει εκδοθεί από αναρμόδιο όργανο δε θεραπεύεται, έστω και αν την πράξη αυτή εγκρίνει μεταγενέστερα το αρμόδιο όργανο.

(4) Όταν ο νόμος αναθέτει την άσκηση μιας εξουσίας σε ένα όργανο, το όργανο αυτό δεν μπορεί να μεταβιβάσει ολικά ή μερικά την εξουσία του αυτή σε άλλο όργανο, χωρίς να υπάρχει ρητή διάταξη του νόμου που να το επιτρέπει.

(5) Αν μια αίτηση υποβληθεί σε αναρμόδιο διοικητικό όργανο, το αναρμόδιο όργανο οφείλει να τη διαβιβάσει στο αρμόδιο, πληροφωρώντας περί τούτου τον ενδιαφερόμενο.

(6) Η διοικητική αρμοδιότητα πρέπει να ασκείται από το όργανο στο οποίο έχει ανατεθεί από το νόμο.

(7) Η απλή έγκριση των συστάσεων υφιστάμενου οργάνου, χωρίς το αρμόδιο όργανο να αντιμετωπίσει την επίλυση του θέματος, συνιστά αποχή από άσκηση της αρμοδιότητας του αρμόδιου οργάνου.

(8) Δε συνιστά αποχή από άσκηση αρμοδιότητας η υιοθέτηση ενός σημειώματος ή μιας πρότασης που υποβάλλεται από υφιστάμενο υπάλληλο ή όργανο στο αρμόδιο διοικητικό όργανο, αν το σημείωμα ή η πρόταση περιέχει συγκεκριμένη εισήγηση και από το σύνολο της όλης διοικητικής ενέργειας προκύπτει ότι το αρμόδιο όργανο άσκησε ουσιαστικά την αποφασιστική του αρμοδιότητα.

Ιεραρχικός έλεγχος 18.—(1) Η εξουσία του προϊσταμένου να ελέγχει τον υφιστάμενο προκύπτει από την ιεραρχική σχέση που υπάρχει μεταξύ τους.

(2) Το ιεραρχικά προϊστάμενο όργανο μπορεί πάντα να ασκεί έλεγχο νομιμότητας των πράξεων του υφιστάμενου του οργάνου.

(3) Ο έλεγχος νομιμότητας αφορά την τήρηση των επιταγών του δικαίου, είτε αυτές περιέχονται στο Σύνταγμα, στους νόμους, στις κανονιστικές ή διοικητικές πράξεις είτε επιτάσσονται από τις γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου.

(4) Το ιεραρχικά προϊστάμενο όργανο δεν έχει εξουσία να ακυρώσει ή να μεταρρυθμίσει για λόγους ουσιαστικούς τις πράξεις του υφιστάμενου του οργάνου, όταν ο νόμος ανέθεσε αποκλειστικά στο υφιστάμενο όργανο την άσκηση της σχετικής αρμοδιότητας.

Πράξεις που απαιτούν έγκριση 19. Όταν απαιτείται από το νόμο έγκριση από Υπουργό ή από το Υπουργικό Συμβούλιο πράξεων νομικών προσώπων δημόσιου δικαίου ή αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης, η πράξη των τελευταίων δεν είναι έγκυρη πριν από την έγκριση.

ΜΕΡΟΣ ΙV-ΤΑ ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Συγκρότηση 20.—(1) Για να είναι νόμιμο ένα συλλογικό όργανο πρέπει να είναι συγκροτημένο από όλα τα πρόσωπα που καθορίζει ο νόμος οργάνου.

(2) Η ύπαρξη κενής θέσεως λόγω θανάτου ή παραίτησης ενός μέλους δεν επιτρέπει τη νόμιμη συγκρότηση του συλλογικού οργάνου, εκτός αν ο νόμος προβλέπει διαφορετικά.

Σύνθεση και συνεδρίες συλλογικού οργάνου 21.—(1) Το συλλογικό διοικητικό όργανο πρέπει να συνεδριάζει με νόμιμη σύνθεση. Δεν είναι νόμιμα συνταθειμένο, αν στη συνεδρίασή του παρίσταται πρόσωπο που δεν είναι εξουσιοδοτημένο από το νόμο, έστω και αν δεν έλαβε μέρος στην ψηφοφορία, εκτός αν πρόκειται για υπάλληλο που είναι αρμόδιος για την τήρηση των πρακτικών.

(2) Δε συνιστά κακή σύνθεση του οργάνου η παρουσία στη συνεδρία του συλλογικού διοικητικού οργάνου αρμόδιων υπηρεσιακών ή άλλων προσώπων με σκοπό την παροχή κατατοπιστικών πληροφοριών ή την προσαγωγή στοιχείων, εφόσον αυτά αποχωρήσουν πριν από τη διαβούλευση για λήψη της απόφασης.

(3) Για να συνεδριάσει νόμιμα ένα συλλογικό όργανο πρέπει να κληθούν νομότυπα και

εμπρόθεσμα όλα τα μέλη του στη συνεδρία, εξαιρουμένων των περιπτώσεων που το συλλογικό όργανο συνεδριάζει σε τακτές ημέρες και ώρες.

(4) Αν μεταξύ του χρόνου που εκδόθηκε ακυρωθείσα πράξη και του χρόνου της επανεξέτασης δεν επήλθε οποιαδήποτε αλλαγή στη σύνθεση του συλλογικού οργάνου που εξέδωσε την πράξη, στην επανεξέταση και στη λήψη νέας απόφασης καλούνται τα μέλη του που μετείχαν στη συνεδρία κατά την οποία λήφθηκε η πράξη που ακυρώθηκε.

(5) Αν μεταξύ του χρόνου που εκδόθηκε ακυρωθείσα πράξη και του χρόνου της επανεξέτασης επήλθε οποιαδήποτε αλλαγή στη σύνθεση του συλλογικού οργάνου που εξέδωσε την πράξη, στην επανεξέταση και στη λήψη νέας απόφασης καλούνται να συμμετάσχουν όλα τα μέλη του συλλογικού οργάνου.

Αλλαγή στη σύνθεση. **22.** Η διαδικασία συζήτησης και λήψης απόφασης για ορισμένο θέμα πρέπει να διεξάγεται από την αρχή μέχρι το τέλος από τα ίδια μέλη του συλλογικού οργάνου. Αν η διαδικασία παρατείνεται σε περισσότερες συνεδρίες και η σύνθεση του οργάνου μετά την πρώτη συνεδρία αλλάζει με τη συμμετοχή μελών που ήταν απόντα στις προηγούμενες συνεδρίες, το συλλογικό όργανο δεν μπορεί να λάβει έγκυρη απόφαση στην τελευταία συνεδρία, εκτός αν στη συνεδρία αυτή επαναληφθεί από την αρχή η διαδικασία και η συζήτηση που προηγήθηκε. Αυτό δεν απαιτείται, όταν πρόκειται για απουσία από συνεδρία που ασχολήθηκε με προκαταρκτικά θέματα ή όταν τα μέλη τα οποία λαμβάνουν την τελική απόφαση είναι πλήρως ενημερωμένα σχετικά με όλα τα στοιχεία που είναι αναγκαία για τη λήψη απόφασης.

Απαρτία. **23.**—(1) Για να συνεδριάζει νόμιμα το συλλογικό όργανο πρέπει να βρίσκεται σε απαρτία, δηλαδή να παρίσταται κατά τη συνεδρία ο κατώτερος αριθμός μελών που ορίζει ο νόμος.

(2) Αν δεν ορίζεται διαφορετικά από το νόμο, απαρτία υπάρχει σε περίπτωση που παρευρίσκεται η πλειοψηφία του συνόλου των μελών.

(3) Απαρτία υπάρχει έστω και αν μερικά από τα μέλη που είναι παρόντα απέχουν κατά την ψηφοφορία.

Τήρηση πρακτικών. **24.**—(1) Πρέπει να τηρούνται λεπτομερή πρακτικά των συνεδριάσεων των συλλογικών οργάνων, στα οποία να διατυπώνονται με σαφήνεια οι αποφάσεις που λαμβάνονται. Η τήρηση άρτιων πρακτικών είναι υποχρέωση κάθε οργάνου που ασκεί διοικητική λειτουργία.

(2) Στις περιπτώσεις διορισμών ή προαγωγών επιβάλλεται η καταγραφή των αποτελεσμάτων προφορικής εξέτασης και κάθε άλλου γεγονότος που επενεργεί στη λήψη της απόφασης. Δεν απαιτείται η καταγραφή των ερωτήσεων και απαντήσεων κατά τη διάρκεια της προφορικής εξέτασης ούτε και η καταγραφή των νοητικών διεργασιών των μελών για τις εκτιμήσεις τους αναφορικά με την απόδοση των υποψηφίων. Οι τυχόν προσωπικές σημειώσεις των μελών σχετικά με την απόδοση των υποψηφίων στην προφορική εξέταση, αν έγινε, παραδίδονται από τα μέλη αμέσως μετά το πέρας της διαδικασίας πλήρωσης των θέσεων και αποτελούν μέρος του οικείου φακέλου.

2 του 99(I) του 2014. (3) Τα λεπτομερή πρακτικά, που τηρούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, που αφορούν αφενός την κατακύρωση δημοσίων συμβάσεων σύμφωνα με τον περί του Συντονισμού των Διαδικασιών Σύναψης Συμβάσεων Προμηθειών, Έργων και Υπηρεσιών στους Τομείς του Ύδατος, της Ενέργειας, των Μεταφορών και των Ταχυδρομικών Υπηρεσιών και για Συναφή Θέματα Νόμο, τον περί του Συντονισμού των Διαδικασιών Σύναψης Δημόσιων Συμβάσεων Προμηθειών, Έργων και Υπηρεσιών και για Συναφή Θέματα Νόμο, τον περί του Συντονισμού των Διαδικασιών Σύναψης Ορισμένων Συμβάσεων Έργων, Προμηθειών και Παροχής Υπηρεσιών που Συνάπτονται από Αναθέτουσες Αρχές ή Αναθέτοντες Φορείς στους Τομείς της Άμυνας και της Ασφάλειας και για Συναφή Θέματα Νόμο, όπως αυτοί εκάστοτε τροποποιούνται ή αντικαθίστανται, και αφετέρου τις Πολεοδομικές Αποφάσεις που εκδίδονται δυνάμει του περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμου, όπως αυτός εκάστοτε τροποποιείται ή αντικαθίσταται, δημοσιοποιούνται, για σκοπούς διαφάνειας, στην ιστοσελίδα του συλλογικού οργάνου,

90 του 1972
56 του 1982

7 του 1990 αμέσως μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας και χωρίς επηρεασμό των κατά περίπτωση
28 του 1991 ισχυουσών διατάξεων αναφορικά με τη γνωστοποίησή τους στα ενδιαφερόμενα μέρη ή με
91(I) του 1992 τις προθεσμίες για τη λήψη μέτρων από κάθε διοικούμενο που έχει έννομο συμφέρον.
55(I) του 1993
72(I) του 1998
59(I) του 1999
142(I) του 1999
241(I) του 2002
29(I) του 2005
135(I) του 2006
11(I) του 2007
46(I) του 2011
76(I) του 2011
130(I) του 2011
164(I) του 2011
33(I) του 2012
110(I) του 2012
150(I) του 2012
20(I) του 2013
65(I) του 2013.

2 του 99(I) του (4) Από την υποχρέωση για δημοσιοποίηση, που προνοείται στο εδάφιο (3) του άρθρου
2014. αυτού, εξαιρούνται τα πρακτικά των σχετικών αποφάσεων ή μέρος αυτών-

(α) που αφορούν σε εμπιστευτικής φύσεως ζητήματα, περιλαμβανομένων εμπιστευτικών
ζητημάτων εθνικής ασφάλειας, άμυνας, διεθνών σχέσεων, ή/και

(β) που περιέχουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για τη δημοσιοποίηση των οποίων θα
πρέπει να τηρούνται οι διατάξεις του περί Επεξεργασίας Δεδομένων Προσωπικού
138(I) του 2001 Χαρακτήρα (Προστασία του Ατόμου) Νόμου, όπως αυτός εκάστοτε τροποποιείται ή
37(I) του 2003 αντικαθίσταται.
105(I) του 2012.

Λήψη αποφάσεων. **25.**—(1) Αν δεν ορίζεται διαφορετικά από το νόμο, οι αποφάσεις ενός συλλογικού
οργάνου λαμβάνονται με απλή πλειοψηφία και, σε περίπτωση ισοψηφίας, επικρατεί η
ψήφος του προέδρου.

(2) Αν δεν ορίζεται διαφορετικά από το νόμο, για τον υπολογισμό της πλειοψηφίας
λαμβάνονται υπόψη τα παρόντα και μη κωλυόμενα μέλη.

(3) Αν δεν ορίζεται διαφορετικά από το νόμο, η ψηφοφορία είναι φανερή.

(4) Αν δεν ορίζεται διαφορετικά από το νόμο, όταν οι αποφάσεις ενός συλλογικού οργάνου
λαμβάνονται κατά πλειοψηφία, δεν είναι απαραίτητο να αιτιολογείται και η απόφαση της
μειοψηφίας. Όμως, τα διαφωνούντα μέλη μπορούν να ζητήσουν να διατυπωθούν στην
απόφαση οι λόγοι της διαφωνίας τους.

ΜΕΡΟΣ V-ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

Αιτιολογητές **26.**—(1) Οι διοικητικές πράξεις οι οποίες εκδίδονται έπειτα από άσκηση διακριτικής
πράξεις. εξουσίας πρέπει να είναι επαρκώς και δεόντως αιτιολογημένες, ιδίως όταν πρόκειται για
πράξεις οι οποίες—

(α) Είναι δυσμενείς για το διοικούμενο·

(β) είναι αντίθετες ως προς το περιεχόμενό τους με προηγούμενα γνωμοδότηση, πρόταση,
εισηγήση ή έκθεση αρμόδιου οργάνου ή με τα στοιχεία του διοικητικού φακέλου·

(γ) είναι αντίθετες με χαραχθείσα πολιτική ή τακτική·

(δ) συνιστούν εξαιρετικό μέτρο ενέργειας·

(ε) είναι αιτιολογητές από το νόμο.

(2) Η μορφή και η έκταση της επιβαλλόμενης αιτιολογίας ποικίλλουν ανάλογα με το θέμα που πραγματεύεται η πράξη και τις συνθήκες που την περιβάλλουν.

3 του 99(I) του 2014. (3) Η αιτιολογία των πράξεων και αποφάσεων, που αναφέρονται στο εδάφιο (3) του άρθρου 24 του παρόντος Νόμου, δημοσιοποιείται, χωρίς καθυστέρηση, στην ιστοσελίδα του διοικητικού οργάνου και χωρίς επηρεασμό των κατά περίπτωση ισχυουσών διατάξεων αναφορικά με τη γνωστοποίησή τους στα ενδιαφερόμενα μέρη ή με τις προθεσμίες για τη λήψη μέτρων από κάθε διοικούμενο που έχει έννομο συμφέρον.

3 του 99(I) του 2014. (4) Από την υποχρέωση για δημοσιοποίηση της αιτιολογίας, που προνοείται στο εδάφιο (3) του άρθρου αυτού, εξαιρούνται οι αποφάσεις –

(α) που αφορούν σε εμπιστευτικής φύσεως ζητήματα, περιλαμβανομένων εμπιστευτικών ζητημάτων εθνικής ασφάλειας, άμυνας, διεθνών σχέσεων, ή/και

(β) που περιέχουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για τη δημοσιοποίηση των οποίων θα πρέπει να τηρούνται οι διατάξεις του περί Επεξεργασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Προστασία του Ατόμου) Νόμου, όπως αυτός εκάστοτε τροποποιείται ή αντικαθίσταται.

3 του 99(I) του 2014. (5) Η παράλειψη της δημοσιοποίησης, δυνάμει των διατάξεων του παρόντος άρθρου, πράξης και απόφασης δεν επηρεάζει το κύρος της.

Πράξεις που δε χρειάζονται αιτιολογία.—
χρειάζονται αιτιολογία.

(α) Πράξεις που δεν εκδίδονται έπειτα από άσκηση διακριτικής εξουσίας·

(β) πράξεις που δέχονται πλήρως το αίτημα του διοικουμένου ή που γενικά είναι ευεργετικές για ένα διοικούμενο, χωρίς να θίγουν έννομα συμφέροντα τρίτων

(γ) πράξεις που εκδίδονται ομοίμορφα σε μεγάλο αριθμό ή με μηχανικά ή με ηλεκτρονικά μέσα

(δ) διοικητικές πράξεις γενικού περιεχομένου· και

(ε) πράξεις για τις οποίες ορίζει ρητά ο νόμος ότι δε χρειάζονται αιτιολογία.

Επαρκής αιτιολογία. **28.**—(1) Η αιτιολογία μιας διοικητικής πράξης πρέπει να είναι σαφής, ώστε να μην αφήνει αμφιβολίες ως προς το ποιος ήταν ο πραγματικός λόγος που οδήγησε το διοικητικό όργανο στη λήψη της απόφασης.

(2) Δεν αποτελεί επαρκή αιτιολογία η αναφορά στην απόφαση γενικών χαρακτηρισμών που μπορούν να εφαρμοστούν και να ισχύουν για κάθε περίπτωση ούτε η απλή αναφορά των γενικών όρων του νόμου που μπορούν να τύχουν εφαρμογής σε οποιαδήποτε περίπτωση.

(3) Ανατιολόγητη είναι μια πράξη που επικαλείται γενικά και αόριστα το δημόσιο συμφέρον. Το δημόσιο συμφέρον του οποίου γίνεται επίκληση πρέπει να εξειδικεύεται με αναφορά σε συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά στα οποία στηρίχτηκε η κρίση του αρμόδιου διοικητικού οργάνου.

Συμπλήρωση και αναπλήρωση της αιτιολογίας. **29.** Ανεξάρτητα από οποιαδήποτε διάταξη οποιουδήποτε νόμου, η αιτιολογία μιας πράξης μπορεί να συμπληρωθεί ή να αναπληρωθεί από τα στοιχεία του διοικητικού φακέλου όπως και από το σύνολο της όλης διοικητικής ενέργειας.

Μεταγενέστερη αιτιολογία. **30.** Σε επείγουσες περιπτώσεις επιτρέπεται, εξαιρετικά, στη διοίκηση να αιτιολογήσει μεταγενέστερα την πράξη της, στηριζόμενη όμως σε στοιχεία και γεγονότα που υπήρχαν πριν από την πράξη και τα οποία μπορούν να συναχθούν από το διοικητικό φάκελο.

Εσφαλμένη νομική αιτιολογία. **31.** Εσφαλμένη νομική αιτιολογία δεν οδηγεί σε ακύρωση της πράξης, αν η πράξη μπορεί

αιτιολογία. να έχει άλλο νομικό έρεισμα.

Πολλαπλές ή διαζευκτικές αιτιολογίες και μία από αυτές είναι
 Πολλαπλές ή διαζευκτικές αιτιολογίες. 32. Όταν η πράξη έχει πολλαπλές ή διαζευκτικές αιτιολογίες και μία από αυτές είναι λανθασμένη, η πράξη είναι ακυρωτέα, εκτός αν κριθεί ότι η λανθασμένη αιτιολογία ήταν επικουρική ή δευτερεύουσα της ορθής αιτιολογίας και ως εκ τούτου δεν επηρέασε το αρμόδιο διοικητικό όργανο στη λήψη της απόφασης.

ΜΕΡΟΣ VI-ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

Περιεχόμενο του δικαιώματος αναφοράς. 33.—(1) Τηρουμένων των διατάξεων του Άρθρου 29 του Συντάγματος, το δικαίωμα αναφοράς—

(α) Παρέχεται σε κάθε πρόσωπο που διαμένει στη Δημοκρατία, ανεξάρτητα αν αυτό είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο, πολίτης ή αλλοδαπός·

(β) καλύπτει την υποβολή παραπόνου ή αιτήματος για να προβεί η διοίκηση σε διοικητική ενέργεια ή για την ανάκληση ή τροποποίηση πράξης που έχει ήδη εκδοθεί ή για την αποτροπή ή επανόρθωση ηθικής ή υλικής βλάβης·

(γ) δεν καλύπτει αίτημα για την παροχή πληροφοριών, εκτός αν αυτό προβλέπεται από το νόμο.

(2) Το δικαίωμα αναφοράς δεν παραβιάζεται, αν η διοίκηση παρέλειψε να απαντήσει σε αίτημα ή παράπονο, επειδή για το ίδιο αίτημα ή παράπονο είχε δώσει προηγουμένως αιτιολογημένη απάντηση, εκτός αν με το νέο αίτημα ή παράπονο γίνεται επίκληση νέων γεγονότων ή μεταβολής των συνθηκών που υπήρχαν, όταν δόθηκε η απάντηση.

(3) Αν με την αναφορά ζητείται η ανάκληση ή η τροποποίηση πράξης που έχει ήδη εκδοθεί, για την προσβολή της οποίας ο νόμος προβλέπει την άσκηση ιεραρχικής προσφυγής, το διοικητικό όργανο προς το οποίο η αναφορά έχει απευθυνθεί δεν την εξετάζει, αλλά πληροφορεί σχετικά τον αιτητή.

(4) Η αναφορά απευθύνεται στην αρμόδια αρχή. Αν η αναφορά απευθύνεται σε αναρμόδια αρχή, αυτή δεν την εξετάζει, αλλά τη διαβιβάζει στην αρμόδια αρχή.

Προσφυγή στο Ανώτατο Δικαστήριο. 34. Η υποχρέωση της αρμόδιας αρχής, σύμφωνα με το Άρθρο 29 του Συντάγματος, εξακολουθεί να υφίσταται, έστω και αν για το ίδιο θέμα έχει ασκηθεί προσφυγή στο Ανώτατο Δικαστήριο, σύμφωνα με το Άρθρο 146 του Συντάγματος.

Φύση της προθεσμίας των τριάντα ημερών. 35. Η υποχρέωση για απάντηση μέσα σε προθεσμία τριάντα ημερών υπάρχει, όταν η λήψη της απόφασης μέσα στην προθεσμία αυτή είναι εφικτή, λαμβανομένων υπόψη όλων των περιστατικών κάθε υπόθεσης. Η διοίκηση οφείλει σε όλες τις περιπτώσεις να δίνει εγγράφως μέσα στην προθεσμία των τριάντα ημερών πληροφορίες για την πορεία της υπόθεσης.

Προσβολή παράλειψης απάντησης ως αρνητικής απόφασης. 36. Μετά την πάροδο τριών μηνών από την ημέρα της υποβολής της αναφοράς ο ενδιαφερόμενος δικαιούται να θεωρήσει την παράλειψη της αρμόδιας αρχής να του απαντήσει άρνηση της να ικανοποιήσει την αναφορά του και να προσβάλει ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου την παράλειψη αυτή ως άρνηση ικανοποίησης της αναφοράς του. Στην περίπτωση αυτή ο ενδιαφερόμενος δεν μπορεί ταυτόχρονα να προσβάλει, με βάση το Άρθρο 29 του Συντάγματος, την παράλειψη απάντησης, εκτός αν από την παράλειψη έχει υποστεί βλάβη.

Ζήτηση αντιγράφου. 37. Κάθε πρόσωπο που θίγεται από πράξη ή που δικαιούται να κάνει χρήση μιας πράξης μπορεί να ζητήσει εγγράφως να του δοθεί πλήρες αντίγραφο της. Το αρμόδιο διοικητικό όργανο μπορεί με αιτιολογημένη απόφασή του να απορρίψει ολόκληρο ή μέρος του αιτήματος, αν η ικανοποίησή του παραβιάζει το υπηρεσιακό συμφέρον ή το συμφέρον τρίτου προσώπου.

ΜΕΡΟΣ VII-ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ

Περιεχόμενο της **38.**—(1) Η αρχή της ισότητας των πολιτών επιβάλλει στη διοίκηση την, κατά την άσκηση αρχής της της διακριτικής της εξουσίας, ίση ή ομοιόμορφη μεταχείριση όλων των πολιτών που ισότητας· τελούν υπό τις ίδιες ή παρόμοιες συνθήκες.

(2) Η αρχή της ίσης μεταχείρισης παραβιάζεται, όταν η διοίκηση αποφασίζει σε μια περίπτωση με τρόπο διαφορετικό από αυτόν με τον οποίο αποφάσισε στο παρελθόν σε άλλη παρόμοια περίπτωση, εκτός αν έχει αποφασίσει να αλλάξει τακτική ως προς τον τρόπο άσκησης της διακριτικής της εξουσίας. Στην περίπτωση αυτή η διοίκηση πρέπει να δώσει ειδική αιτιολογία για την απόφαση της να αλλάξει τακτική.

(3) Η ίση μεταχείριση των ανίσων είναι το ίδιο απαράδεκτη με την άνιση μεταχείριση των ίσων.

Μη αναγνώριση **39.** Αν η διοίκηση έχει σε μια περίπτωση ασκήσει τη διακριτική της εξουσία παράνομα, ισότητας στην δεν πρέπει να συνεχίσει την παρανομία σε άλλες παρόμοιες περιπτώσεις που θα παρανομία· παρουσιαστούν στο μέλλον, διότι δεν αναγνωρίζεται ισότητα στην παρανομία.

Ισότητα των **40.** Κατά την εφαρμογή της αρχής της ισότητας των δύο φύλων, επιβάλλεται η παροχή φύλων· ίσων δυνατοτήτων στα δύο φύλα και επιτρέπονται αποκλίσεις, όταν αυτές δικαιολογούνται είτε για λόγους οι οποίοι ανάγονται στην ανάγκη μεγαλύτερης προστασίας της γυναίκας, και μάλιστα σε θέματα που αφορούν τη μητρότητα, το γάμο και την οικογένεια, είτε για λόγους οι οποίοι ανάγονται σε καθαρά βιολογικές διαφορές.

Ισότητα **41.**—(1) Η αρχή της ισότητας ενώπιον του νόμου και της διοίκησης επιβάλλει την ισότητα πρόσβασης στις πρόσβασης στις δημόσιες λειτουργίες και την εξασφάλιση ίσων ευκαιριών σε κάθε πολίτη δημόσιες για τη διεκδίκηση θέσης ή αξιώματος στην πολιτεία. Για τους σκοπούς του άρθρου αυτού, λειτουργίες· ο όρος "δημόσιες λειτουργίες" περιλαμβάνει τον ευρύτερο δημόσιο τομέα.

(2) Το δικαίωμα πρόσβασης στις δημόσιες λειτουργίες είναι θεμελιώδες πολιτικό δικαίωμα, στενά συνυφασμένο με την ιδιότητα του πολίτη.

(3) Η ίση πρόσβαση στις δημόσιες λειτουργίες επιβάλλει την κατάληψή τους σύμφωνα με την αρχή της αξιοκρατίας. Η επιλογή των υποψηφίων γίνεται με αντικειμενικό τρόπο και με διαφανείς διαδικασίες.

ΜΕΡΟΣ VIII - ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Αρχή της **42.**—(1) Κάθε διοικητικό όργανο που μετέχει στην παραγωγή διοικητικής πράξης πρέπει αμεροληψίας· να παρέχει τα εχέγγυα της αμερόληπτης κρίσης.

(2) Δε μετέχει στην παραγωγή διοικητικής πράξης πρόσωπο που έχει ιδιαίζουσα σχέση ή συγγενικό δεσμό εξ αίματος ή εξ αγχιστείας μέχρι και του τέταρτου βαθμού ή βρίσκεται σε οξεία έχθρα με το άτομο που αφορά η εξεταζόμενη υπόθεση ή που έχει συμφέρον για την έκβασή της.

(3) Η κατά το εδάφιο (2) πιο πάνω, συμμετοχή σε διοικητικό όργανο επιτρέπεται, όταν η διοικητική πράξη δεν μπορεί να εκδοθεί από άλλο, κατά νόμο αρμόδιο όργανο ή όταν το αρμόδιο συλλογικό όργανο δεν μπορεί να συνέλθει επειδή δε θα υπάρξει απαρτία.

Δικαίωμα **43.**—(1) Το δικαίωμα ακρόασης παρέχεται, εκτός από τις περιπτώσεις τις οποίες ο νόμος ακρόασης· προβλέπει ρητά, σε κάθε πρόσωπο που θα επηρεαστεί από την έκδοση πράξης ή από τη λήψη διοικητικού μέτρου που είναι πειθαρχικής φύσης ή που έχει το χαρακτήρα της κύρωσης ή που είναι άλλως πως δυσμενούς φύσης.

(2) Διοικητικό όργανο που προτίθεται να στηρίξει την απόφασή του σε ισχυρισμούς εναντίον ενός προσώπου οφείλει να παράσχει την ευκαιρία στο πρόσωπο αυτό να υποβάλει τις απόψεις του για τους ισχυρισμούς αυτούς.

(3) Το δικαίωμα ακρόασης ασκείται είτε αυτοπροσώπως είτε διά δικηγόρου της εκλογής του ενδιαφερομένου.

(4) Η ακρόαση του ενδιαφερομένου δεν είναι απαραίτητο να γίνεται προφορικά. Είναι αρκετό, αν ζητηθεί από αυτόν, να εκθέσει γραπτώς τις απόψεις του, εκτός αν ο νόμος ορίζει το αντίθετο.

(5) Το δικαίωμα ακρόασης αναγνωρίζεται και στην περίπτωση άσκησης ιεραρχικής προσφυγής, εκτός αν η νομοθετική διάταξη που προβλέπει την άσκηση της ιεραρχικής προσφυγής ρητά επιτρέπει στο αρμόδιο όργανο να μην παρέχει το δικαίωμα ακρόασης.

(6) Κάθε πρόσωπο το οποίο έχει δικαίωμα ακρόασης μπορεί, ύστερα από γραπτή αίτηση του, να λάβει γνώση των στοιχείων του σχετικού διοικητικού φακέλου. Το αρμόδιο διοικητικό όργανο μπορεί με αιτιολογημένη απόφασή του να απορρίψει ολόκληρο ή μέρος του αιτήματος, αν η ικανοποίησή του παραβιάζει το υπηρεσιακό συμφέρον ή το συμφέρον τρίτου προσώπου.

ΜΕΡΟΣ ΙΧ - ΟΡΘΗ ΑΣΚΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

Άσκηση της **44.**-(1) Το διοικητικό όργανο στο οποίο έχει ανατεθεί η άσκηση διακριτικής εξουσίας από διακριτικής το νόμο έχει τη νομική υποχρέωση να την ασκήσει.
εξουσίας.

(2) Δεν είναι επιτρεπτό το αρμόδιο διοικητικό όργανο να υποκαθίσταται ή να κατευθύνεται στην άσκηση της διακριτικής του εξουσίας από άλλο όργανο.

(3) Δεν επιτρέπεται στο αρμόδιο όργανο να αποφασίζει εκ των προτέρων και κατά τρόπο γενικό τη διακριτική του εξουσία για τις περιπτώσεις που θα παρουσιαστούν στο μέλλον.

(4) Δεν απαγορεύεται σε διοικητικό όργανο να ασκήσει τη διακριτική του εξουσία σε μια υπόθεση, με βάση γενική πολιτική ή κριτήρια που έχει προκαθορίσει το ίδιο για παρόμοιες υποθέσεις, εφόσον η πολιτική ή τα κριτήρια που έχει χαράξει συνάδουν με το νόμο, και να εξετάζει ιδιαίτερα κάθε υπόθεση που παρουσιάζεται ενώπιόν του και πιο συγκεκριμένα να εξετάζει αν τα ιδιαίτερα περιστατικά της υπόθεσης δικαιολογούν απόκλιση από τη γενική πολιτική ή τα κριτήρια που χάραξε.

(5) Δεν απαγορεύεται στο αρμόδιο διοικητικό όργανο κατά την άσκηση της διακριτικής του εξουσίας να καθοδηγείται από εγκυκλίους ή γενικού χαρακτήρα διοικητικές οδηγίες που εκδίδονται από ιεραρχικά ανωτέρα του όργανα και που καθορίζουν τη γενική πολιτική της κυβέρνησης σε ένα θέμα, εφόσον αυτές οι εγκύκλιοι ή οι οδηγίες δε συγκρούονται με το νόμο.

(6) Επιτρέπεται στο αρμόδιο όργανο να ασκεί τη διακριτική του εξουσία με βάση τύπους και δεσμεύσεις που το ίδιο έχει καθορίσει και που δεν επιβάλλονται, αλλά ούτε απαγορεύονται από το νόμο.

Επαρκής έρευνα. **45.**—(1) Η διοίκηση, κατά την άσκηση της διακριτικής της εξουσίας, οφείλει να προβαίνει σε επαρκή έρευνα όλων των σχετικών με την υπόθεση γεγονότων.

(2) Η έκταση της έρευνας εξαρτάται από τα περιστατικά κάθε υπόθεσης. Στο αρμόδιο διοικητικό όργανο εναπόκειται να επιλέξει τον ενδεδειγμένο τρόπο διεξαγωγής της έρευνας. Η έρευνα μπορεί να διεξαχθεί είτε από το αρμόδιο διοικητικό όργανο είτε διά μέσου άλλου οργάνου ή προσώπου.

Πλάνη. **46.**—(1) Αν η διοίκηση, κατά την άσκηση της διακριτικής της εξουσίας, στηρίζεται σε πραγματικά γεγονότα και προϋποθέσεις που είναι εξ αντικειμένου ανύπαρκτα ή αν παραλείπει να λάβει υπόψη της ουσιώδη πραγματικά γεγονότα, ενεργεί με πλάνη περί τα πράγματα.

(2) Αν η πλάνη έχει επηρεάσει την απόφαση του διοικητικού οργάνου, είναι ουσιώδης και καθιστά την πράξη παράνομη.

(3) Η αξιολόγηση και εκτίμηση αντιφατικών μεταξύ τους αποδεικτικών και άλλων

στοιχείων του διοικητικού φακέλου και η επιλογή ορισμένων από αυτά στα οποία βασίστηκε το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε η διοίκηση δε συνιστούν πλάνη, εφόσον η επιλογή ήταν για τη διοίκηση λογικά επιτρεπτή.

Στοιχεία κρίσης. **47.** Τα στοιχεία που η διοίκηση οφείλει να λαμβάνει υπόψη κατά την άσκηση της διακριτικής της εξουσίας πρέπει να είναι νόμιμα και σχετικά με τον επιδιωκόμενο από το νόμο σκοπό.

Κατάχρηση **48.** Η επιδίωξη σκοπού κατάδηλα ξένου προς το σκοπό του νόμου, όπως επίσης η εξουσίας. υπέρβαση των ακραίων ορίων της διακριτικής εξουσίας, συνιστούν κατάχρηση εξουσίας.

Όροι και αιρέσεις. **49.**—(1) Σε πράξη που εκδίδεται έπειτα από άσκηση διακριτικής εξουσίας μπορεί να περιληφθεί όρος ή αίρεση, εφόσον αυτό δεν είναι αντίθετο με το σκοπό του νόμου.

(2) Αν όρος ή αίρεση που έχει περιληφθεί σε διοικητική πράξη είναι παράνομος, επιδρά στο κύρος ολόκληρης της πράξης και την παρασύρει σε ακυρότητα, αν προκύπτει ότι το διοικητικό όργανο δε θα εξέδιδε την πράξη, αν τελούσε σε γνώση του παράνομου του όρου ή της αίρεσης.

ΜΕΡΟΣ Χ - ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΧΡΗΣΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Περιεχόμενο των **50.** Οι αρχές της χρηστής διοίκησης επιβάλλουν στα διοικητικά όργανα, κατά την άσκηση αρχών της χρηστής της διακριτικής τους εξουσίας, να ενεργούν σύμφωνα με το περί δικαίου αίσθημα, ώστε διοίκησης. κατά την εφαρμογή των σχετικών νομοθετικών διατάξεων σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση να αποφεύγονται ανεπιεικείς και άδικες λύσεις.

Αρχή της καλής **51.**—(1) Η διοίκηση δεν επιτρέπεται να ενεργεί με τρόπο ασυνεπή, αντιφατικό ή κακόπιστο, πίστης. ώστε να εξαπατά ή να ταλαιπωρεί χωρίς λόγο το διοικούμενο.

(2) Η διοίκηση δε δικαιούται, επικαλούμενη τις ιδιές της τις παραλείψεις για τις οποίες δεν είναι υπαίτιος ο διοικούμενος, να αγνοεί μια ευνοϊκή γι' αυτόν κατάσταση η οποία έχει διαρκέσει αρκετό χρόνο και να αρνείται την υπέρ του διοικουμένου συναγωγή των ωφελημάτων και των νόμιμων συνεπειών που προκύπτουν από την κατάσταση αυτή.

(3) Δεν είναι επιτρεπτό στη διοίκηση να αίρει εκ των υστέρων, σε μια συγκεκριμένη περίπτωση, κίνητρα που προέβλεψε ο νόμος ή που η ίδια έθεσε, για να προσελκύσει ορισμένη συμπεριφορά των διοικουμένων.

(4) Δεν είναι επιτρεπτό διοικητικές πράξεις να αντίκεινται σε παραστάσεις ή πληροφορίες των αρμόδιων αρχών ή σε πληροφορίες, τη χορήγηση των οποίων προβλέπει ο νόμος, εφόσον οι παραστάσεις και οι πληροφορίες είναι σύμφωνες με το νόμο.

Αρχή της **52.**—(1) Το διοικητικό όργανο, κατά την άσκηση της διακριτικής του εξουσίας, οφείλει να αναλογικότητας. λαμβάνει υπόψη και να σταθμίζει όλα τα άμεσα αναμιγμένα στην υπόθεση συμφέροντα.

(2) Τα μέσα που χρησιμοποιεί η διοίκηση στις ενέργειες της πρέπει να είναι ανάλογα με τον επιδιωκόμενο σκοπό. Επέμβαση στα δικαιώματα των πολιτών επιτρέπεται μόνο στην έκταση που αυτό είναι απαραίτητο για την προστασία του δημόσιου συμφέροντος.

(3) Αν η διοίκηση έχει να επιλέξει μεταξύ δύο ή περισσότερων νόμιμων λύσεων, οφείλει να προτιμήσει εκείνη που είναι λιγότερο επαχθής για το διοικούμενο.

(4) Κάθε πειθαρχικό ή διοικητικό μέτρο που λαμβάνει η διοίκηση πρέπει να έχει αντικειμενική συνάφεια με την υποχρέωση που παραβιάστηκε και να βρίσκεται σε εύλογη σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό.

(5) Οι δυσμενείς για έναν ή περισσότερους διοικουμένους συνέπειες μιας διοικητικής πράξης δεν πρέπει να είναι δυσανάλογες με τον επιδιωκόμενο με την πράξη σκοπό.

Αναζήτηση **53.** Αντίκειται προς τις αρχές της χρηστής και της εύρυθμης διοίκησης η μετά πάροδο αχρεωστήτων.

εύλογου χρόνου αναδρομική αναζήτηση χρημάτων που η διοίκηση κατέβαλε παράνομα και που έλαβαν καλόπιστα οι πολίτες, όπως αποδοχές ή συντάξεις.

54.—(1) Τηρουμένων των πιο κάτω εδαφίων, θεωρείται παράβαση των αρχών της χρηστής διοικητικής διοίκησης η ανάκληση από τη διοίκηση μετά πάροδο εύλογου χρόνου πράξης της έστω και παράνομης, που στο μεταξύ δημιούργησε δικαιώματα και γενικά ευνοϊκές για το διοικούμενο καταστάσεις. Η ύπαρξη του εύλογου χρόνου κρίνεται από τις ειδικές περιστάσεις κάθε υπόθεσης.

(2) Η ανάκληση παράνομης διοικητικής πράξης επιτρέπεται και μετά παρέλευση εύλογου χρόνου, αν αυτή εκδόθηκε έπειτα από δόλια ή απατηλή ενέργεια του ενδιαφερομένου ή αν ο ενδιαφερόμενος ήταν ενήμερος της παρανομίας της πράξης κατά το χρόνο της έκδοσής της ή για λόγους δημόσιου συμφέροντος.

(3) Η ανάκληση και νόμιμης διοικητικής πράξης, ακόμη και αν πέρασε εύλογο χρονικό διάστημα από την έκδοσή της δικαιολογείται για λόγους δημόσιου συμφέροντος.

(4) Επιτρέπεται η ανάκληση διοικητικής πράξης σε περίπτωση μεταβολής των πραγματικών συνθηκών στις οποίες στηρίχτηκε η έκδοσή της ή που αποτελούσαν, σύμφωνα με το νόμο, την προϋπόθεση για την έκδοσή της.

(5) Η, με βάση τα εδάφια (3) και (4), ανάκληση ισχύει για το μέλλον και δεν έχει αναδρομική ισχύ.

(6) Οι πιο πάνω γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου, που διέπουν την ανάκληση των διοικητικών πράξεων, δεν ισχύουν, όταν η ανάκληση ρυθμίζεται ειδικά από το νόμο.

55.—(1) Αρμόδιο όργανο για την ανάκληση πράξης είναι το όργανο που την έχει εκδώσει, εκτός αν ο νόμος ορίζει διαφορετικά.

Αρμοδιότητα και τύπος της ανάκλησης.

(2) Για την ανάκληση νόμιμης πράξης πρέπει να τηρείται ο τύπος και η διαδικασία που ισχύουν για την έκδοση της πράξης που ανακαλείται.

(3) Για την ανάκληση παράνομης πράξης δεν απαιτείται η τήρηση του τύπου και της διαδικασίας που ισχύουν για την έκδοση της πράξης που ανακαλείται, εκτός αν αυτό είναι αναγκαίο για τη διάγνωση της παρανομίας της.

56. Το διοικητικό όργανο που εξέδωσε διοικητική πράξη μπορεί με αιτιολογημένη διακοπή της απόφαση του να αναστείλει ή να διακόψει την εκτέλεσή της, αν λόγοι δημόσιου συμφέροντος το επιβάλλουν.

ΜΕΡΟΣ ΧΙ - ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΝΩΤΑΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΚΑΙ ΔΕΔΙΚΑΣΜΕΝΟ

57. Έπειτα από ακυρωτική απόφαση η πράξη εξαφανίζεται και η διοίκηση υποχρεούται να ακυρωτικής επαναφέρει τα πράγματα στη θέση στην οποία βρίσκονταν πριν από την έκδοση της απόφασης.

58. Κατά την επανεξέταση πράξης της που έχει ακυρωθεί, η διοίκηση οφείλει να λάβει υπόψη το πραγματικό και νομικό καθεστώς που ίσχυε κατά το χρόνο που εκδόθηκε η σχετική απόφασή της. Κατ' εξαίρεσιν και τηρουμένων των διατάξεων οποιουδήποτε άλλου νόμου είναι εφαρμοστέο το κατά το χρόνο της έκδοσης της νέας πράξης νομικό καθεστώς, όταν το νεότερο νομοθέτημα είναι αναδρομικής ισχύος ή όταν προκύπτει από αυτό ότι ο νομοθέτης δεν ανέχεται στο εξής την εφαρμογή των παλαιών διατάξεων.

59.—(1) Οι αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου έχουν ισχύ δεδικασμένου. Η ακυρωτική απόφαση ισχύει έναντι όλων. Η απορριπτική απόφαση ισχύει έναντι του αιτούντος.

(2) Κατά την επανεξέταση, η διοίκηση δεσμεύεται από το διατακτικό της δικαστικής

απόφασης και από τις διαπιστώσεις του Δικαστηρίου για την ύπαρξη ορισμένων νομικών και πραγματικών καταστάσεων που υφίσταντο κατά το χρόνο της έκδοσης της πράξης στις οποίες στηρίχτηκε το διατακτικό της απόφασης.

ΜΕΡΟΣ XII - ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

Αρχές οι οποίες **60.**—(1) Είναι ανίσχυρη κανονιστική πράξη η οποία εκδόθηκε χωρίς να παρέχεται εξουσία διέπουν την προς αυτό από νόμο ή εξέρχεται των ορίων της εξουσιοδότησης που δόθηκε με νόμο ή άσκηση της αντιβαίνει προς οποιαδήποτε διάταξη του εξουσιοδοτούντος νόμου ή εκδόθηκε χωρίς να κανονιστικής τηρηθεί ο αναγκαίος για την έγκυρη έκδοσή της τύπος. εξουσίας.

(2) Διοικητικό όργανο δεν μπορεί να μεταβιβάσει σε άλλο όργανο την εξουσιοδότηση που πήρε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων για την έκδοση κανονιστικών πράξεων, εκτός αν ρητά ή σιωπηρά παρέχεται εξουσία από το νόμο.

(3) Κανονιστικές πράξεις οι οποίες εκδίδονται με εξουσιοδότηση νόμου δεν μπορούν να έχουν αναδρομική ισχύ, εκτός αν ο νόμος ο οποίος παρέχει την εξουσιοδότηση ρητά το επιτρέπει.

Τύπος των **61.** Οι κανονιστικές πράξεις αποκτούν ισχύ με τη δημοσίευσή τους στην Επίσημη κανονιστικών Εφημερίδα της Δημοκρατίας. πράξεων.